

GARŠU AUGUSTS

1

Pirmdiena

Albīns, Albīna

Latvijas iedzīvotāju iecienītākās garšvielas esot sāls, pipari, vaniļa, dilles un universālā garšviela „Vegeta”. Taču tie ir tikai statistikas dati. Patiesībā latvieši vismaz reizi mūžā ir gatavi pamēģināt arī eksotiskākas garšas.

Augusta apņemšanās: eksperimentēt, pievienojot ēdienam kādu līdz šim vēl neizmēģinātu garšvielu!

AUGUSTS

2

Otrdiena

Normunds, Stefans

Augustu senāk sauca par Rudzu mēnesi, jo šajā laikā rudzi, kas ir baltu tautu ēdienkartes pamats, sasniedza savu briedumu. Rudzu maizei ierasti pievieno ķīmenes, kas uzlabo gremošanu un palīdz pret dedzināšanas sajūtu kuņģī. 2020. gadā valodas daudzdzināšanas akcijā „Mans latviskākais vārds” pirmo vietu ieguva vārds „rupjmaize”!

AUGUSTS

3

Trešdiena

Augusts

Ojārs Vācietis
Pasaka

Izbira uz grīdas melnie
pipari,
Saskrēja no visām malām
ķipari.

Ilgi, ilgi kapteiņus sev
vēlēja,
Futbolu ar piparbumbām
spēlēja.

Spēra bumbu visi, cik tik
jaudāja!
Bumba plīsa...
Futbolisti
raudāja.

AUGUSTS

4

Ceturtdiena

Romāns, Romualds, Romualda

Garšaugu sviesta recepte

Sakapā sauju diļļu, lociņu un pētersīļu, sarīvē 300 g sviesta uz rupjas rīves. Visu samaisa un pievieno divas sasmalcinātas ķiploku daiviņas un sāli. Liek ledusskapī uz 15 minūtēm atvēsināties. Gatavs!

AUGUSTS

5

Piektdiena

Osvalds, Arvils

Vai zināt šos teicienus?

„Sadot piparus” — sabārt, sodīt.

„Tajā ir visa sāls” — svarīgākais.

„Ej dillēs!” — pazūdi!

AUGUSTS

6

Sestdiena

Askolds, Aisma

Mēles mežģis

Krupju papus nepeld pāri platai upei,
Krupju papum platā upe pārāk slapja.
Krupju papus neprot pateikt — pupu zupa,
Krupju papus paslēpjas zem kāpostlapas.

AUGUSTS

7

Svētdiena

Alfrēds, Madars, Fredis

Apiņa čiekuriņus jeb „rogas” izmanto alus gatavošanā. Lai gan alus vairāk garšo vīriešiem, tas ir piemērots arī sievietēm, jo satur sievišķo hormonu — estrogēnu, no kura vīriešiem var parādīties alus vēders.

AUGUSTS

8

Pirmdiena

Mudīte, Vladislavs, Vladislava

Dilles ir ne tikai latviešu mīļākā garšviela, bet arī viens no veselīgākajiem garšaugiem pasaulē. To nosaukums ir cēlies no seno norvēģu valodas vārda „dilla”, kas nozīmē ‘remdināt’ un ‘nomierināt’. Dilles uzlabo redzi, stiprina sirdi, palīdz pret lieko svaru un sliktu dūšu.

AUGUSTS

9

Otrdiena

Madara, Genoveva, Genovefa

Garšvielas, kas atrodamas katrā Latvijas pļavā: amoliņš — var lietot pie aukstās zupas un salātos; dievkociņš — dažādu mērču, dzēriena un etiķa aromatizēšanai; dzeltenā kaķpēdiņa — piedeva pie rīsiem; māršils — piedeva biezpienam un rūgušpienam; biškrēsliņš — rabarberu pīrāgam. Bet vībotni var lietot muskatrieksta vietā!

AUGUSTS

10

Trešdiena

Brencis, Audris, Inuta, Audra

Uguns sargātāja Labrenča diena. Senie latvieši ticēja, ka šajā dienā jāļauj ugunij atpūties. Tāpēc ir īstais laiks gatavot auksto zupu! Pirms pievienot zupai zaļumus, sastampājiet tos kopā ar sāli — tie kļūs daudz aromātiskāki!

AUGUSTS

11

Ceturtdiena

**Latvijas brīvības cīnītāju
piemiņas diena**

Olga, Zita, Liega, Zigita

Šajā dienā 1920. gadā Rīgā tika parakstīts Latvijas un Padomju Krievijas miera līgums. Daži vēsturnieki uzskata, ka šis datums Latvijai ir vēl svarīgāks par 18. novembri, jo no šīs dienas neatkarīga Latvija vairs nebija tikai cerība, bet arī likumiski atzīta valsts.

AUGUSTS

12

Piektdiena

Vizma, Klāra

Vai zināt, ka dažos Latvijas novados vārds „šķiņķis” nozīmē ‘dāvana’? Piemēram, „kādus šķiņķus viesi saveda”, „man uzšķiņķoja lakatu”.

AUGUSTS

13

Sestdiena

Elvīra, Velga, Rēzija

Indra Brūvere-Daruliene
Dīvainās vakariņas

Ainis skatās pa lodziņu –
Podiņš un bļodiņa
Podiņā iesēžas odiņš
Bļodiņā ieripo podziņa
– Dīvainas šodien vakariņas
Nočukst Ainis
Un paliek
tievs kā diedziņš

AUGUSTS

14

Svētdiena

Zelma, Zemgus, Vīrma

Ceļotājs Marko Polo bija pirmais eiropietis, kurš savām acīm redzēja, kā Indijā aug melnie pipari. Viņa ietekmē Kristofors Kolumbs devās uz Indiju meklēt garšvielas un atklāja Ameriku. Kolumbs atveda uz Eiropu čili piparus, vaniļu, tabaku un, protams, kartupeļus, bez kuriem latviešu virtuvi vairs nevar iedomāties.

AUGUSTS

15

Pirmdiena

Zenta, Dzelde, Zelda

Kaņepes kā garšvielas? „Piparu vietā viņi ņēma sagrūstas kaņepes un kaņepju pienu; vēl tagad šie abi pieder pie viņu mīļākajiem ēdieniem,” – Garlībs Merķelis 18. gadsimtā par mūsu senču sadzīvi 12. gadsimtā.

AUGUSTS

16

Otrdiena

Astra, Astrīda

Senatnē rudzi bija nezāles, kas auga kviešu un miežu laukos, un Senajā Romā tie tika uzskatīti par neēdamiem. Latvijas teritorijā rudzus pārtikā lieto kopš 8. gadsimta, taču tie joprojām nav populāri ārpus Eiropas.

AUGUSTS

17

Trešdiena

Vineta, Oļegs

Senlaikos latvieši ēdienos garšvielas gandrīz neizmantoja, bet, kā zināms, garšu ēdienam var piešķirt arī trauks. Senie vidzemnieki gaļas ēdienus gatavoja koka traukos, kuros meta sakarsētus akmeņus, bet zivis vārīja bērzu mizu traukos, kas piešķir zivs gaļai īpaši labu garšu.

AUGUSTS

18

Ceturtdiena

Liene, Helēna, Elena, Ellena, Liena

Latviešu virtuvē iecienītos ķiplokus var ēst arī vienus pašus: veselai galviņai nogriež augšpusi, noņem ārējās miziņas, liek uz folijas, uzlej olīveļļu, uzkaisa sāli, melnos piparus un rūpīgi aiztin foliju. Cep +180° C aptuveni 20–25 minūtes, līdz daiviņas ir mīkstas.

AUGUSTS

19

Piektdiena

Melānija, Imanta

Vai zināt šos ticējumus? Ja ēdiens ir pārsālīts, tad to gatavojusi iemīlējusies saimniece. Ja izber sāli – mājās būs strīds.

AUGUSTS

20

Sestdiena

Bernhards, Boriss, Rojs

Pagatavo plastilīnu!

Tev vajadzēs glāzi miltu, pusglāzi sāls, 1 ēdamkaroti eļļas, 2 ēdamkarotes sodas un glāzi ūdens. Visu samaisa kopā un vāra uz vidējas uguns. Kad masa sāk vilkties kamolā, plastilīns ir gatavs! Krāsai un smaržai atdzesētā masā var iemīcīt kakao pulveri, kurkumu, maltu papriku, kanēli vai muskatriekstu.

AUGUSTS

21

Svētdiena

Konstitucionālā likuma „Par LR valstisko statusu” pieņemšanas un LR faktiskās neatkarības atjaunošanas diena

Janīna, Linda

Augusta pučs bija neveiksmīgs valsts apvērsuma mēģinājums Padomju Savienībā 1991. gada 19.–21. augustā. Apvērsums neizdevās, sabruka PSRS, un Latvija atguva pilnīgu suverenitāti.

AUGUSTS

22

Pirmdiena

Rudīte, Everts

Lai, griežot sīpolu, nelītu asaras, pirms griešanas ieliec sīpolu uz pāris minūtēm saldētavā. Citi pavāri iesaka griežot turēt mutē citrona šķēlīti, maizes gabaliņu vai vienkārši svilpot.

AUGUSTS

23

Otrdiena

Staļinisma un nacisma upuru atceres diena

Vitālijs, Ralfs, Valgudis

Šī diena veltīta ne tikai totalitāro režīmu upuru atcerei, bet arī „Baltijas ceļa” piemiņai. 1989. gada 23. augustā ap diviem miljoniem baltiešu sadevās rokās 600 km garā ķēdē, apliecinot vienotību centienos pēc brīvības. Vairāk: www.thebalticway.eu.

AUGUSTS

24

Trešdiena

Bērtulis, Boļeslavs

Bērtuļa diena iezīmē brūkleņu laika sākumu un sākumu vakarēšanai skalu gaismā. Brūkleņu ievārījums ir izcila piedeva ne tikai pankūkām, kūkām, biezpienam, bet arī gaļas un zivju ēdieniem, jo sevišķi pīles cepešiem un putraimdesai.

AUGUSTS

25

Ceturtdiena

Ludvigs, Ludis, Ivonna, Patrīcija, Patriks

Latvijas dārzos un pļavās bieži sastopamā gurķumētra ir ne vien skaista puķe, bet arī garšaugš. Gurķumētras pirmās lapiņas var izmantot kā piedevu salātiem, jogurtam un biežpienam. Ar zilajiem ziedīņiem var rotāt ēdienu vai iekrāsot dzērienus.

AUGUSTS

26

Piektdiena

Natālija, Tālija, Broņislavs, Broņislava

Vai zināt, kas ir „virces”? Tā mēdz saukt smaržīgos piparus. Tie gan nav īsti pipari, bet aptuveni 10 metrus gara tropiska koka žāvēti augļi, kas tiek novākti negatavi. Smaržīgie pipari aug visur Dienvidāzijā un vairumā Vidusamerikas valstu.

AUGUSTS

27

Sestdiena

Žanis, Jorens, Alens

Atmini mīklu!
Vectēvs pirtī, bārda ārā.
(Atbilde: biete)

AUGUSTS

28

Svētdiena

Auguste, Guste

Latvijas mežmalās bieži var sastapt parasto raudeni jeb oregano, kas picai piešķir tās raksturīgo smaržu, kā arī piestāv mājas desām un pastētēm.

AUGUSTS

29

Pirmdiena

Armīns, Vismants, Aiga

Kadiķis ir viena no spēcīgākajām garšvielām ziemeļnieku virtuvē. Kādreiz kadiķa zariņš ar ogām māju sargājis no raganām un mēra, tagad to izmanto gaļas ēdienos, lai tiem piešķirtu „meža noti” un vēderam būtu vieglāk pārstrādāt smago ēdienu.

AUGUSTS

30

Otrdiena

Alvis, Jolanta, Samanta

Augusts Latvijā tradicionāli ir bijis kāzu mēnesis. Līgavas pie plīvura stiprināja mirtes zariņus, jo uzskatīja mirti par veiksmīgas laulības simbolu. Taču mirtes lapiņas un augļus var izmantot arī kā garšvielu kulinārijā. Arī krustnagliņas iegūst no mirtes paveida.

AUGUSTS

31

Trešdiena

Vilma, Aigars

Vai vari izlasīt, kas šeit rakstīts?

(Uz Skolu!)